

En film, 20 källor, 5 länder – till vilket pris?

En europeisk långfilm kan vara fullfinansierad på papperet och ändå sakna pengar. Tre produktioner från Plattform Produktion visar vad finansieringen kostar i rättigheter, åtaganden och handlingsfrihet.

Hannes Östlund

En av filmerna i studien vann ett av Europas finaste filmpriser. Innan inspelningen började var hela budgeten säkrad från 20 källor i 5 länder. Det är inget undantag. Ett produktionsbolag kan sällan finansiera en långfilm självt, och ingen finansiär vill bära hela risken. Varje film byggs därför som ett eget finansieringspaket, där varje källa kommer med sina villkor.

Examensarbetet bygger på budgetar, finansieringsplaner och kassaflödesplaner från tre av Plattforms produktioner, kallade projekt A – C, samt sju intervjuer med bolagets grundare och andra i branschen. Frågan är följande: vad kostar pengarna, utöver pengar?

Det första svaret är tid. Finansiärerna betalar vid milstolpar som kontrakt, inspelningsstart, råklipp och leverans. Kostnaderna är som störst under inspelningen. Projekt A var finansierat men fick ändå ont om pengar tidigt. Projekt C hade ett lån på ungefär 25 procent av budgeten redan i kassaflödesplanen, för att pengar betalades ut senare än de behövdes.

Det andra svaret är villkor. Filmfonder kräver att pengarna spenderas i regionen och att bolaget rapporterar. Tv-bolag ställer leveranskrav. Distributörer som köper i förväg vill godkänna nyckelelement. Långgivare vill ha säkerhet och få betalt först. Produktionsbolaget måste få alla krav att rymmas i samma tidplan och budget. Det arbetet växer snarare med antalet källor än med budgeten. Ett litet bidrag kan därför kosta mer i samordning än det ger.

Offentligt stöd är billigt i pengar men dyrt i villkor. Det betalas tillbaka först om filmen går med vinst och tar alltså de första förlusterna om den inte gör det, vilket skyddar övriga finansiärer och bolaget självt. Andelen av budgeten som kom från offentligt stöd minskade från 80 – 40% mellan projekt A och C.

Ersättningen följer budgeten. Producentarvode och regissörens ersättning är nästan konstanta som andel av budget, medan vinstdelningen är liten. Det skapar ett incitament att göra produktionen större. Samtidigt hade en betydligt lägre budget möjliggjort ett väsentligt eget ägande och därmed bättre betalt om filmen lyckas.

Slutsatsen är att finansieringen provas i två steg innan avtalen skrivs. Först provas varje källa för sig på fyra saker: hur mycket pengar, när de betalas ut, vilka villkor som ställs och hur mycket kontroll den kräver. Källor som kostar mycket i förhållande till pengarna prioriteras ned och väljs potentiellt bort. För att säkerställa att ingen källa kan ställa för stora krav är det viktigt att ha flera alternativ när förhandlingarna sker, därefter är det okej att ha en källa.

Sedan provas helheten, det vill säga finansieringsplanen, mot två frågor. Är den risk bolaget självt bär acceptabel när det offentliga stödet och de uppskjutna ersättningarna räknats av? Får bolaget betalt så mycket som möjligt för filmen, eller hade de kunnat få mer om de minskade budgeten och ökade det egna ägandet? Är svaret nej på någon av frågorna sätts en ny struktur ihop.

Examensarbete: Film Financing Under Uncertainty – A framework for project profitability and long-term value creation.
Hannes Östlund, Avdelningen för produktionsekonomi, LTH, 2026. Handledare Göran Nilsson, examiner Ola
Alexanderson.